

Potáborové zamyšlení

Text: Daniel 3,13-18

Na táboře jsme si s dětmi vyprávěli o Danielovi, a pro vás ostatní dnes vybírám text Da 3.13-18:

Tehdy Nebúkadnesar, rozlícen a rozhořčen, rozkázal přivést Šadraka, Měšaka a Abed-nega. Tito muži byli hned přivedeni před krále. Nebúkadnesar se jich otázel: „Je to tak, Šadraku, Měšaku a Abed-nego, že mé bohy neuctíváte a před zlatou sochou, kterou jsem postavil, jste se nepoklonili? Nuže, jste ochotni v čase, kdy uslyšíte hlas rohu, flétny, citery, harfy, loutny a dud a rozmanitých strunných nástrojů, padnout a poklonit se před sochou, kterou jsem udělal? Jestliže se nepokloníte, v tu hodinu budete vhozeni do rozpálené ohnivé pece. A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou!“

Šadrak, Měšak a Abed-nego odpověděli králi: „Nebúkadnesare, nám není třeba dávat ti odpověď. Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívat nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme.“

Bylo, nebylo, to vládci jedné velké říše na východě nestačilo, že je na všech poštovních známkách, a nechal si postavit sochu. Symbol své vladařské moci a vůdcovství říše, v níž žilo mnoho národů různých jazyků. Nebyl to žádný zastrčený pomníček, ale spíš takový zlatavě zářící obří billboard na centrálním stadionu. Kdysi tu zkoušeli postavit věž do nebe. A pak vydal ve všech jazycích zákon: Když v určený čas zaznějí z říšských tlampačů tóny spojeného říšského orchestru, padne každý poddaný na kolena a té vladařově soše vzdá božskou poctu. Mnozí se nad tím ošklibali, vyprávěli si vtípky, kterými tu potentátskou ceremonii shazovali, ale nepadnout před tou sochou na kolena se neodvážil nikdo. Trest pro ty, kdo nepoklekli a nepoklonili se, byl stanoven jednoznačně – končili v ohnivé peci. Jako by byli nečistí, odevzdali je státnímu ohni.

Tak to šlo den za dnem a poslouchalo prý 99,9% obyvatelstva. Až jednou přišli k velikému vládci horliví říšští mudrci, že prý tu jsou tři mládenci, co se během předepsaného klanění zcela okatě ulevjají a veřejně dávají najevo, že to pro ně nic neznamená. „Neporušují náhodou tvůj svatý zákon?“ ptali se horliví uduvači. „Neměla by pro ně být patřičně rozpálena ohnivá pec, určená takovým protistátním živlům?“ A někteří se už možná třepali na jejich místa, funkce a platy – ti tři mládenci byli totiž vysoko postavení úředníci s velkým vlivem na královské zakázky. Když je předváděli před toho krále, neopomněli udání rozšířit o náboženskou příslušnost: Jsou to Judejci, tedy Židé, králi. To jsou v neposlouchání takových rozkazů známé firmy.

„Poslyšte, vy mládenci, vy Židé,“ řekl jim král, „prý neposloucháte moje úžasná říšská nařízení? Považuji vás za vzdělané osoby, vím, že babylonské školy jste absolvovali prospěchem víc než nadprůměrným. Vážím si vašich schopností a práce (mezi námi, ti co se tady třesou na vaše posty, vám nesahají ani po kotníky). Pravděpodobně došlo k nějakému nedorozumění, možná jste si pro nával pracovních úkolů nestihli mou vyhlášku přečíst – a tak vám dám poslední příležitost: Až příště zazní naše slavná státní znělka – poslechnete můj příkaz? Pokleknete před mou zlatou sochou? Vzdáte nařízenou čest mému království i moci a slávě? Jen tak mezi námi, copak se najde nějaký bůh, který by byl s to vás z mé ruky – a mé ohnivé pece – vysvobodit?“

„Pane králi,“ odpověděli tři mládenci jak jeden muž, „my jsme tvé vyhláše dobře rozuměli. Považujeme si, že si ceníš našich schopností a chceš nám dát šanci – ale my té soše a tvé moci božskou poctu nevzdáme. Na takovou poslušnost, na takovou úctu a poctu nemá nikdo nárok. Ani na nebi, ani na zemi, ani ve vodách pod zemí. A co se týče boha, my svou důvěru, úctu a poslušnost dáváme jinému Bohu. Svou úctu, svou naději, své očekávání jsme svěřili bohu našich otců, který vyvedl náš lid z otroctví, slíbil nám věnost a pozval nás na cestu za jiným obrazem, než je tvá zlatá socha – na cestu za obrazem pravého lidství, skutečně lidského člověka. A díky té cestě, kterou pro nás otevřel, a svobodě, kterou nás náš Bůh obdařil, jsme rozpoznali – právě teď nemůžeme udělat to, čemu se momentálně přizpůsobila většina. Nemůžeme poslouchat bezmyšlenkovitě lidské rozkazy, klanět se zlatému obrazu tvé moci, byť by sahal málem do nebe, a nekriticky uctívat takové, jako jsi ty – i když nám to teď kariérní postup zcela jistě nepřinese. Věříme, že nás náš Bůh může vysvobodit i z tvé pece. Ale i kdyby nás nevysvobodil – tvé rozkazy teď poslouchat nebudeme a tvé soše slávu a čest nevzdáme.“

Tolik příběh tří mláďenců. Pokud vás zajímá, jak dopadl, dočtete si ho v rámci domácí četby Písma za domácí úkol. Jeho vrchol jste slyšeli -- spočívá ve vyznání: *i kdyby nás nevysvobodil – tvé rozkazy teď poslouchat nebudeme a tvé soše slávu a čest nevzdáme.*

Na táboře jsme se nevěnovali jen příběhům Daniele a tří mláďenců, ale jako legendu ke hrám také už druhý rok posloucháme slavnou Tolkienovu sagu Pán prstenů. V dilematech, jež přicházejí z velkého světa, se její hrdinové opakovaně musí rozhodovat, ke komu se přidat, či moc respektovat a cítit. Malý hobit Frodo si v jeden kritický moment postěžuje: „Rád bych, kdyby se to nebylo stalo za mých časů...“ – a moudrý Gandalf odpovídá: „Já taky, a tak to vidí všichni, kdo takových časů dožijí. Ale o tom oni nerozhodují. Vše, co musíme rozhodnout, je to, co udělat s tím časem, který nám byl dán.“

něj a jeho cestu není místo.
Amen.

Připomíná nám, že na cestu víry se nevydáváme proto, aby nám Pán Bůh zařizoval pohodové časy, ani aby nám odklízел z cesty nepříjemné překážky, ale abychom rozpoznali, kdy a v čem – a čemu -- zachovat věrnost. V tom spočívá svoboda víry. Ne, že budu pouštět z řetězu své ego, ale že přijmu svobodu zápasit o to, co je v danou chvíli správné.

Je fajn, když v našich časech můžeme být více či méně zajedno s ostatními lidmi. Ale může se také stát, že 30, 50, 80 a někdy i 99% to bude vidět jinak. A zachovat se lidsky – a zachovat si lidství – znamená v té chvíli nepřizpůsobit se.

Příběh tí mládenců i Pána prstenů dává signál, kdy a kde k takové situaci může dojít: Tam, kde je zbožštěna lidská moc, lidské postavení – tam, kde nezbývá prostor pro otázky a kritiku. Starozákonní Izrael tímto pohledem, neresppektujícím absolutní nároky lidských autorit, dráždil starověké východní říše, a novozákonní církve na to ve svých lepších časech uměla navázat. K nám se tyhle manýry – bohužel už nejen od východu -- v našich časech zase rozšiřují. Jako křesťané přitom zažíváme svobodu, kterou křesťané snad nikdy v dějinách neměli. Neznamená to však, že se o tu svobodu nemusíme taky trochu starat a kultivovat ji. Protože svoboda jako volná pláň představuje obrovské pokušení prosazovat svou moc, svůj pohled na svět, svou firmu či své názory na úkor druhých. Stačí mít k tomu dost peněz a umět s lidmi lákavě manipulovat.

Jak se tomu bránit? Rozpoznat, co je správné – a držet to – zejména tam, kam člověk dosáhne: Jako spolužák, který se neztotožní s většinou třídy, když ta třída skočí na lep hlouposti či predsudkům. Jako občan, který si hledá poctivě svou cestu bez ohledu na hoaxy a pověry, které právě lítají internetem. A úplně nejlepší je začít sám u sebe – postavit se vlastnímu egu, když si to ego chce na pláni mého srdce vztyčit znamení svého „já, já a jenom já“.

Příběhy biblického Daniele jsou podobně jako příběhy Pána prstenů legendy – ale to fantaskní kouzlení i legendární vyústění jsou jen kulisy, v nichž se zápasí o přátelství, solidaritu, pravdivost a v neposlední řadě o správnou životní orientaci navzdor stále tíživějším podmínkám. Nejde tu o žádné sektářství či fanatismus, spíš o to, nechat v srdci znít hlas tichý a jemný. Hlas proroků a apoštolů, hlas příběhů víry. Díky němu rozpoznat, kdy a kam je třeba se postavit, což v dnešním světě patří k důležité výbavě.

Moudrost víry spočívá v tom, rozpoznat takový okamžik včas. K tomu nám slouží nejen příběh Daniele a tří mládenců, příběh vysvobození z otroctví egyptského, na něž se ti tři odvolávají nebo příběh cesty víry starého Abrahama. Především mesiášský příběh toho, který hledal, kudy vede cesta Otce nebeského, a zápasil o ni, i když se proti němu spikli potentáti svěští i duchovní a jasně mu dali najevo, že v jejich časech pro